

Nr 34.

Av herr Olsson, Oscar, om upphävande av 2 § i lagen innefattande bestämmelser angående kvinnas behörighet att innehava statstjänst och annat allmänt uppdrag.

När riksdagens kamrar, i anslutning till den år 1921 skedda grundlagsändringen, 1923 i civillag inskrevo en allmän regel om kvinnas principiella likställighet med man i fråga om behörighet att innehava statstjänst, stadgades dock i den s. k. behörighetslagen, att Konungen ägde meddela särskilda bestämmelser angående villkoren för kvinnas tillträde till domartjänst, med vilken vore förenad skyldighet att föra ordet i underrätt å landet. Bestämmelser i sådant hänseende äro givna i stadgan den 12 juni 1925 med vissa föreskrifter angående domsagornas förvaltning § 24. Där stadgas, att förordnande att i full utsträckning förvalta häradshövdingämbete må meddelas den, som fyllt 25 år och efter avlagd examen under ett och ett halvt år tjänstgjort såsom biträde åt häradshövding samt under sex rättegångsdagar handlagt vissa mindre mål och ärenden samt därjämte under sex månader tjänstgjort i hovrätt. Är fråga om förordnande för *man*, må tjänstgöringen i hovrätt i sin helhet eller till viss del ersättas med tjänstgöring såsom biträde åt häradshövding under motsvarande tid.

För kvinna gäller således endast paragrafens allmänna stadgande, och detta innebär, att en kvinna för att få hålla allmänt tingssammanträde måste under sex månader hava tjänstgjort såsom fiskalsaspirant i hovrätt och därvid blivit godkänd.

Då fullgjord tingstjänstgöring i ett flertal fall gäller som kompetensvillkor för tillträde till administrativa befattningar och även inom privat verksamhet betraktas såsom en värdefull merit, betyder denna paragraf i verkligheten, att kvinnorna bliva ytterligt handikapade i konkurrensen med sina manliga kamrater. Och då endast ett begränsat antal unga jurister kunna erhålla fulla tingsmeriter, betyda de nuvarande förhållandena ett försteg för dem av männen som äro mindre konkurrensdugliga.

Länge har det varit ett erkänt önskemål att en vidsträcktare möjlighet för prövning av aspiranterna till domareförordnanden kunde beredas än vad nu är fallet.

Nuvarande excellensen Ekman, som år 1923 reservationsvis framförde den sedermera i § 2 behörighetslagen intagna särbestämmelsen för kvinnas tillträde till ordförandeskap vid häradsrätt, yttrade också i debatten i första

kammaren, att med reservationen avsåges att vinna garanti för ökad prövning av dem, som skulle komma att förordnas på dylika befattningar. Han yttrade vid samma tillfälle: "Jag vet väl att man kan säga att den olägenhet, som det här gäller att avvärja för kvinnans del, förefinns ju redan för männen. Det är riktigt, men det brukar eljest vara så, att om man finner en sak innebära en olägenhet, går man icke gärna med på en utvidgning av denna olägenhet. När jag för min del förordar bifall till föreliggande paragraf, sker det givetvis under antagande, att den olägenhet, som för närvarande i detta avseende råder i vad avser manliga domare, skulle på ett eller annat sätt fortast möjligt kunna undanröjas, och därmed jämväl i förevarande hänseende full likställighet mellan manliga och kvinnliga domare kunna uppnås."

Den obligatoriska hovrättstjänstgöringen för kvinnliga notarier tillkom sålunda för att skapa ökad garanti för att det viktiga värv, som ett domareförordnande innebär, icke lägges i händerna på andra än dem, som hava prövats vara därtill väl kvalificerade.

När förra året huvudgrunderna för en rättegångsreform behandlades i riksdagen yttrade utskottet vid punkt 25: "Vägande anmärkningar kunna framställas mot den nu brukliga arbetsfördelningen mellan häradshövdingen och hans rättsbildade biträden, och tydligt torde vara, att på detta område en ändring bör ske." Denna punkt bifölls oförändrad av båda kamrarna.

Då det emellertid ännu torde dröja länge, innan resultatet av processkommissionens arbete blir verklighet, hemställes,

att riksdagen ville besluta, att § 2 i lagen den 22 juni 1923 innefattande bestämmelser angående kvinnas behörighet att innehava statstjänst och annat allmänt uppdrag, måtte upphävas.

Stockholm den 18 januari 1932.

Oscar Olsson.